КОНФЛІКТНА ВЗАЄМОДІЯ ПОКОЛІНЬ: СОЦІОКУЛЬТУРНЕ БАЛАНСУВАННЯ**Довгань Н. О. Конфліктна взаємодія поколінь: соціокультурне балансування**

Вивчення питання поколінних конфліктів як елементу соціокультурного балансування розгорнуто у фокусах інституційного, позиційного, культурного аналізів. Проведена методологічна робота дозволила здійснити у два етапи конструювання технології соціокультурного балансу: (1) виокремити соціокультурні особливості поколінь, необхідні для здійснення аналізу конфліктних взаємодій; (2) інтегрувати опрацьований теоретичний масив даних у технологію соціокультурного балансу. За результатами проведеної роботи наголошено про існування соціальних *чинників* конфліктного балансування – явних чи латентних, але реальних у соціально-психологічному просторі. Сформульовані передумови конфліктної взаємодії поколінь у сприйманні соціокультурних вимірів і змінах зв'язків акторів (*соціокультурних порядках*); (2) соціокультурних формах проявів суспільного позиціонування поколінь, які мають відмінні соціальні очікування, але знаходяться у взаємодіях (*еспектаціях поколінь*); (3) імплікації культурно-історичних реалій поколінь минулого і культурних вимірів сучасного (*культурних артефактах поколінь*). Артикульовано принципи поколінних проявів у конфліктних взаємодіях, тригери поколінних соціокультурних дисбалансів. Наголошено, що процеси соціокультурних взаємодій змінюють уявну картину світу живих поколінь і соціальну реальність.

Ключові слова: покоління, взаємодія, конфлікт, соціально-культурне врівноваження

Довгань Н. А. Конфликтное взаимодействие поколений: социокультурное балансирование

Изучение вопроса поколенных конфликтов как элемента социокультурного балансирования развернуто в фокусе институционального, позиционного, культурного анализов. Проведенная методологическая работа позволила осуществить в два этапа конструирование технологии социокультурного баланса: (1) выделить социокультурные особенности поколений, необходимые для осуществления анализа конфликтных взаимодействий; (2) интегрировать разработанный теоретический массив данных в технологии социокультурного баланса. По результатам проведенной работы отмечено существование социальных факторов конфликтного балансирования – явных или латентных, но реальных в социально-психологическом пространстве. Сформулированы предпосылки конфликтного взаимодействия поколений в восприятии социокультурных измерений и изменениях связей актеров (социокультурных порядках) (2) социокультурных формах проявлений общественного позиционирования поколений, которые имеют отличные социальные ожидания, но находятся во взаимодействиях (еспектациях поколений) (3) импликации культурно-исторических реалий поколений прошлого и культурных измерений современного (культурных артефактах поколений). Артикулированы принципы поколенных проявлений в конфликтных взаимодействиях, триггеры поколенных социокультурных дисбалансов. Отмечено, что процессы социокультурных взаимодействий меняют воображаемую картину мира живых поколений и социальную реальность.

Ключевые слова: поколение, взаимодействия, конфликт, социокультурный баланс

Dovgan N. O. Conflict interactions of generations: socio-cultural balancing

The article studies generational conflicts as an element of social-cultural balancing and performs institutional, positional, and cultural analyzes of this problem. The carried out methodological work allowed us to construct the technology of socio-cultural balance in two stages: (1) at the first stage we determined socio-cultural features of the generations that are necessary for the analysis of conflict interactions; (2) at the second one we integrated the processed theoretical

data into the technology of socio-cultural balancing. The obtained results emphasize that there are social factors of conflict balancing, which can be manifested or hidden, but in any case they exist really in the social-psychological space. The article formulates prerequisites for socio-cultural conflict interactions of generations that can lead to changes in the (socio-cultural) relations of the conflict actors; it shows social-cultural manifestations of social positioning of generations that have different social expectations but are in interactions (generations' aspirations). The past cultural and historical realities of generations and their present cultural dimensions are implied in cultural artefacts of generations. The principles of generational manifestations in conflict interactions are articulated; triggers of generational socio-cultural imbalances are shown. The article emphasizes that socio-cultural interactions change the imaginary picture of the world of living generations, as well as social reality.

Keywords: generation, interactions, conflict, social-cultural balancing

Постановка наукової проблеми та її значення. Методологія пізнання соціокультурних перетворень дійсності та вивчення балансу / дисбалансу у взаємодіях поколінь, з одного боку передбачає репрезентацію культури як форми існування, утворення актуальних норм і правил соціальної організації життєдіяльності; з другого – розкриття інституційної і неінституційної реальності [1]. Саме тому, вивчення питання поколінних конфліктів як складової соціокультурного балансування, доцільно розгорнути у фокусах, *по-перше*, поколінних соціокультурних порядків, тобто, (1) процесів інституалізації покоління – закріплення оновлених соціокультурних вимірів, установлення норм і умовних правил життєдіяльності, осучаснення звичаїв і традицій; (2) аналізу інститутів поколінь – форм організації життєпростору, синтезу адаптаційних рухів, "форм свідомості і дій" символізму відносин і поведінки [2; 3; 4]. *По-друге*, артикуляції особливостей культур поколінь як характеристик єдності, неповторних у соціально-історичній площині. *По-третє*, виявлення передумов неузгодженості відповідності міжпоколінних еспектацій поколінь. Такі фокуси соціокультурного аналізу конфліктів поколінь дозволять сконструювати із складного переплетення поколінних суспільних зв'язків, явищ, процесів культурні образи, характерні для конкретної поколінної єдності; окреслити шляхи виявлення і структурування "зовнішніх" проявів інституційних поколінних змін у часі і просторі; виокремити принципи, причини, умови і наслідки культурного балансування; означити впливи культурного самотворення акторів на субординацію соціально-психологічних сил у соціокультурному полі поколінного простору. Адже, саме соціокультурними шляхами просувається процес інституалізації поколінь, саме основоположна історична культура і осучаснені її прояви організують поколінну реальність, утворюють соціально-психологічні феномени суспільного життя, визначають баланс чи балансування у взаємодіях поколінь.

Метою статті є представлення теоретичного вибудовування технології балансування поколінь за результатами здійсненого аналізу передумов конфліктної взаємодії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми Згідно з окресленими шляхами пошуку першооснов конфліктного соціокультурного балансування поколінь проаналізовані наукові позиції щодо наступності культури у відповідності до закономірностей історичного розвитку [5; 6], взаємопов'язаності оновлення культурної спадщини і міжпоколінних зв'язків [7; 8; 9], значущої впливовості на розвиток суспільства конкретних представників поколінь [10; 11], закономірностей і обмежень циклічно змінних типів культур [12], розуміння культури як цілісної узгодженої системи зв'язаних елементів, і їх функціоналу, що трансформується у соціально-історичному контексті [14;15], розгляду родових, міжпоколінних відносин як механізмів утворення соціальних явищ [16;17], інституціональності людських відносин на підвалинах латентних

культурних структур суспільства [18], та ін., дали змогу наголосити про важливість визначення інтро- та екстра-поколінних аспектів аналізу конфліктного балансування у процесах адаптації до вимог реальності. Адже, у сучасному світі артикуляція особливостей соціокультурного балансування поколінь, виокремлює не тільки ідею існування поколінного формотворення суспільства, а й розкриває питання культурної єдності і конфліктного різноманіття (не)конгруентного світосприймання поколінними акторами. Тому, у продовженні досліджень взаємодій поколінь артикуляцію конфліктного балансування, значною мірою, було обмежено рамками (1) часу (тобто, історичних конфліктних періодів), (2) простору (розташування поколінь) та (3) соціально-психологічних особливостей поколінь (соціокультурними порядками, еспектаціями, субкультурними артефактами), які й стали основами обґрунтування вибудовування технології балансування поколінь.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для розкриття поставлених питань, дослідну роботу щодо виокремлення першопричин конфліктів поколінь і конструювання технології соціокультурного балансу було реалізовано у два етапи: (1) формування теоретичного підґрунтя аналізу конфліктів поколінь; (2) розробки технології соціокультурного балансу, шляхом інтеграції опрацьованого теоретичного масиву даних. Обраний методологічний шлях сприяв наскрізному проведенню дослідження. А саме, на *першому етапі* (1) вивченню психології поколінності у парадигмі соціальної психології: як інтерпретації проблематики систем "особистостей – представників покоління, у світі, що змінюється", "поколінь як мереж індивідів у соціокультурних суспільних перетинах", "суспільства як системи взаємопов'язаних поколінь". (2) Визначенню аспектів соціальних змін, що пов'язані з формуванням сценаріїв соціокультурних балансувань поколінь. (3) Розкриттю психології взаємовпливів соціальних, культурних процесів на трансформації поколінного простору і розподіл сил у сценаріях поколінного домінування. На *другому етапі* вибудовані теоретичні основи процесу конфліктного балансування поколінних сил, сприяли розробці технології соціокультурного балансу, шляхом інтеграції масиву знання щодо, з *одного боку*, визначення передумов, принципів, причин і умов конфліктного балансування поколінь і, з *другого*, виокремлення факторів, що посилюють чи стримують соціальні стимули виникнення нових конфліктних хвиль. Адже, априорі, суспільство представляє собою систему поколінних мереж, які вирішують свої соціально-історичні завдання відповідно біологічних можливостей, культурних форм і соціальних позицій. Але, у світі, що безперервно змінюється, відповідно, (1) не залишаються сталими розподіли ролей у соціокультурному театрі соціальних взаємодій; (2) трансформуються вимоги реальності до поколінних акторів; (3) здійснюється перерозподіл сил у конфліктних балансуваннях, тобто, відбувається пере-визначення відповідності історичним запитам культурних домінуючих контурів; (4) виокремлюються і сходять на нівель спроби закріплення провідних позицій соціокультурних поколінних підпросторів у плинному світі, що дає змогу говорити про існування конфліктних взаємодій поколінь – руйнуючих стабільність, але таких, що сприяють історичним змінам.

Необхідно наголосити, що у дослідженні традиційна інтерпретація поняття конфліктної взаємодії суб'єктів не була використана, адже, конфлікт як *зіткнення* протилежно спрямованих, несумісних один з одним тенденцій [19] у масштабах поколінної мережі не мав перспектив розгортання. Адже, поколінні *зіткнення*, які несуть під собою як відкриті прояви ворожих відносин поколінних акторів, так і стимулюючі ефекти щодо акцентування необхідності осмислення, розвитку, реконструкції взаємодій є умовними. Тому, у ракурсі аналізу процесів поколінного простору, було визначено за доречне трактування поняття конфлікту через аналіз *особливостей* соціальної поведінки. Тобто, у поняття конфлікту увійшли *тактики* необхідні для відповіді на історичні запити і актуальні у вибудовуванні реальності; *практики* соціальної поведінки щодо здійснення обмінів, досягнення цілей, створення оновлених культурних конструкцій; *стимули* реалізації потенціалів і безкінечний процес соціокультурного балансування субкультур поколінь теперішнього часу і тих, що уходять у минуле. Багатовимірність читання конфлікту вимагало розгортання проблеми міжпоколінних взаємодій з боків аналізу соціокультурних порядків поколінних інститутів, соціальних позицій, культурних напрацювань (артефактів); процесів соціокультурного

балансування, в яких конфлікт розгортав неповторні поколінні особливості, виокремлював прояви, можливості, диспозиції у взаємодіях. Процес конфлікту означував метафоричний шлях пошуку умовного балансу соціокультурних позицій. Не статичні, але динамічні, руху, розгортання і змінення, досягнення ілюзорної рівноваги, безперервного балансування акторів у спробах отримання соціального домінування. Таким чином, запропоноване розширене трактування поняття конфлікту, в контексті теоретичних основ аналізу *конфліктів поколінних культур*, окреслювало універсальний тригер зміни суспільства.

Відштовхуючись від того, що поколінність, передбачає культурну самоідентифікацію, для отримання відповіді на питання "Що є передумовами конфліктної взаємодії поколінь?", на першому етапі дослідження була побудована теоретична модель *культури поколінної єдності*. Виокремлені параметри культурних ознак конкретного покоління, були розглянуті як нарис субкультури актора, відмінного від інших, як вибудовування несвідомого, але проявленого "образу" покоління, його провідної соціальної ролі у конфліктних взаємодіях. Співвіднесення параметрів з *публічними, соціально-психологічними, соціокультурними проявами* реального життя покоління, соціальною і культурною сутністю покоління, означенням, віддзеркаленням того, що, по-перше, "знаходиться на поверхні", що є доступним для сприймання, але не завжди є усвідомленим, і по-друге, з показниками неповторного феномену, утвореного "історичним часом", "соціальною реальністю", "субкультурою" покоління, було здійснено в контексті аналізу соціокультурних порядків поколінь. А саме, *інституалізації як закріплення оновлених соціокультурних вимірів, що вибудовує акторів, і поколінного інституту як феномену перетворення осучаснених практик мережі індивідів у звички, принципи організації взаємодій, поведінкові обмеження і форми міжпоколінних зв'язків, реалізованих у культурі поколінної єдності*.

І, хоча, запропоновані культурні шари параметрів були розглянуті, як такі, що відповідають прояву особливостей кожного покоління, було враховано, що лише у випадку здійснення комплексного аналізу показників, будуть підстави для висновків щодо причетності окремих індивідів до конкретного покоління. Адже, множинність культурних рис – публічно зовнішніх і традиційно сталих, підсвідомо означених і свідомо констатованих вибудовують форму, що має діапазон прояву від зовнішньо презентованої до історично традиційної; з проміжним шаром поколінних настанов, уявлень, цінностей, як лакмусу культури поколінної єдності. Тому, для детальної систематизації образів культурної стратифікації поколінь Молоді, Зрілих, Поважних (похилого віку), групи параметрів культурних ознак поколінної єдності були проаналізовані у підгрупах.

У базовому шарі – групі *соціокультурних параметрів поколінної єдності* були виокремлені підгрупи ознак гнучкі до вимог часу, але стабільні у проявах поколіннями минулого і сучасного: *культурно-історичних, соціальних і культурно-образних* параметрів, що давали можливість виокремити відносно стабільні культурні структури: *культурних смислів і культурної пам'яті поколінь*.

Другий шар – *публічні параметри ознак* поколінної єдності були виокремлені як такі, що артикують емоційний фон, особливості сприймання соціального простору, характерні мовні прояви і зовнішні суспільні та індивідуальні атрибути поколінь, за якими, носії культури здійснюють презентацію всесвіту своєї неповторності у публічному ракурсі. Те, що характеризує "поверхневу" суспільну діяльність, доступну для спостереження, "відкриту" поколінність у (1) просторовому аспекті (технологічного прогресу та інновацій, архітектури, символів, ритуалів, міфів, трудової діяльності та ін.), (2) практичному (емоцій, особливостей сприймання, мовлення, актуальних потреб, мотивів та ін.), (3) організаційному (зразків поведінки, стилю одягу, уподобань у харчуванні та ін.). Виокремлені культурні артефакти, не обов'язково матеріальні, але утворені поколінням в часи активного функціонування, й ставали тими факторами, що опосередковують культурний зовнішній прояв покоління.

Третім шаром поколінної єдності були визначені *соціально-психологічні особливості*, на основі яких, й здійснюється, вибудовування поколінних практик конфліктних відносин: соціальних настанов (аттит'юдів), соціальних уявлень, цінностей. Тобто, показників усвідомленого знання (розуміння) поколінної культури, і, саме, норм і правил життя, яких дотримується покоління.

Необхідно зазначити, що соціально-психологічні параметри, вибудовані у потоках змін реальності і, відповідно, культурного балансування по відношенню до набутих знань-досвідів, укладаються у характерні системи світосприймання і відповідні сценарії конфліктних взаємодій з "Іншими", стають, як засобом об'єднання покоління, так, і визначають міжпоколінні дистанції. Тому, формування, прояву і реалізації соціально-психологічних проявів поколінної єдності було означено необхідним елементом, що об'єднує три групи ознак покоління: (1) соціокультурних параметрів, як базової фундаментальної культури; (2) соціально-психологічних параметрів, проявлених у настановах, уявленнях, цілях соціальних взаємодій і (3) публічних параметрів втілення покоління у соціокультурну міжпоколінну взаємодію. А покоління неповторність й стає одною з передумов конфліктних відносин – безперервного балансування соціокультурних позицій.

Другим ракурсом розкриття соціально-психологічних особливостей поколінь, необхідних для виокремлення передумов конфліктів, були представлені поколінні еспектації, проявлені у полі співіснування. Адже у нестабільному світі сценарії взаємодій, що утворюються і реалізуються за умовно конвенційними правилами, природньо, руйнуються неузгодженістю міжпоколінних *очікувань*. Відмінність яких, опосередкована різними поколінними культурами повсякденної реальності, соціальними позиціями, десинхроністю конструювання культурних кодів, й активізує конфліктне балансування у взаємодіях і ускладнює міжпоколінні відносини. Тобто постає ще одним аспектом "вічної" проблеми пошуку взаєморозуміння у міжпоколінному просторі. І тому, у побудуванні комплексу передумов конфліктів поколінь, і знаходженні відповідей на питання "Що впливає на соціальну поведінку поколінь у конфліктних ситуаціях реальності?", "Що координує зв'язки поколінь і чому змінюються сценарії взаємодій?" було визначено за доцільне проведення аналізу поколінних еспектацій, реалізованих у ентелехіях, соціальних практиках, габітусах – у тому, що перетворює конвенційно умовне в очікуване і реальне. А саме, (1) еспектаціях, як усвідомленні, передбаченні і розумінні реакцій інших акторів на особливості програвання ролей; (2) еспектаціях, які у взаємодіях виступають латентами, але опосередковують сценарії розвитку подій. Проведений аналіз прояву складових *еспектацій* у конфліктних взаємодіях поколінь дав змогу говорити про природне утворення, з одного боку, прецедентів оновлення соціокультурних вимірів, з іншого, про збереження культурних основ, що залишає налаштованість соціально-психологічного простору на статичність базової культури, способів соціально-психологічних презентацій поколінних потенціалів, реалізацій їх диспозицій. І, як слідство, у конфліктних балансуваннях виникають підстави пошуку зон стискання досвідів у вибудовуванні нових моделей реальності поколіннями різного віку, необхідних і актуальних для сучасників в конкретній історичній площині.

На підставі теоретичного обґрунтування соціокультурної системи поколінної реальності, на другому етапі дослідження було здійснено покрокове теоретичне вибудовування технології балансування.

На *першому кроці* теоретичного вибудовування було наголошено, що визначення заздалегідь у структурі конфліктів суспільних позицій акторів і розподілу ролей не є можливим, але сфокусовано увагу на існуванні передумов і ситуацій їх прояву, запитів суспільства, настроїв і соціокультурних потенціалів поколінь. У конкретизованій *структурі* соціокультурного балансування були визначені, по-перше, поколінні актори *елементами* конфліктного балансування, які презентують соціокультурні порядки, еспектації, культурні артефакти; представляють різні вікові групи; реалізують досвіди, смисли, інтенції соціокультурного часу і історичної території свідомого (відповідального) життя. По-друге, традиційним *об'єктом* конфлікту поколінного простору представлено соціально-історичні зміни, у контексті яких виокремлюються питання перегляду форм взаємодій акторів, у відповідності вимогам сучасності. По-третє, артикульовано *інцидентами* соціокультурних конфліктів (1) претензії на домінування у суспільстві; (2) існуючі протиріччя форм міжпоколінних відносин; (3) потреби в змінах соціокультурних вимірів.

На *другому кроці*, теоретичної побудови увагу було приділено виявам *волі* поколінь: (1) спробам формування і презентації поколінних субкультурних порядків, артефактів і поколінних еспектацій; (2) вибудовуванню оновленого поколінного світобачення і (3)

активізації актуальних і дієвих поколінних позицій. Тобто, *волевиявленню* щодо використання соціальних можливостей і реалізації очікувань поколінь, а перебування (відчуття перебування) у рівновазі чи дисбалансі, означене як таке, що знаходиться лише в уяві діючих суб'єктів. У такому читанні, по-перше, "баланс втрачав означення конфлікту... трансформувався у систему ефектів маніфестації" [20; 21]. По-друге, особливості прояву, *поколінних соціокультурних порядків, еспектацій, культурних артефактів* означували, з одного боку, *збалансоване* функціонування суспільства щодо суспільних ролей поколінь, з другого боку - *суспільний дисбаланс*, що виникає вразі продовженого соціального домінування і узурпації культурних позицій одним з поколінь. Таким чином, за теоретичною побудовою *соціокультурний конфлікт поколінь* було представлено процесом балансування *волевиявлень* у взаємодіях, в якому соціально-історичні умови виконували функції контролю розгортання конфліктів.

На *третьому кроці* сформульовано *принципи* застосування *поколінної сили* у конфліктних взаємодіях, які працюють у психологічному (зв'язків, інтенцій, сприйняття реальності, свідомих рішень, неповторності поколінь), соціальному (суспільних змін, взаємовпливів, положення, позицій), комунікативному (відносин, засобів, публічності, ефектів, співіснування, вимог реальності, уповільнених змін) аспектах.

На *четвертому кроці* аналізу для систематизації рушійних сил, що визначають причини і умови тригерів конфліктних взаємодій, були виокремлені підстави розгортання балансування: фактори що "запускають" коливання соціокультурних відносин; фактори, що посилюють розгортання конфліктного міжпоколінного балансування; фактори, що мають подвійну функцію утримання / руйнування балансів у взаємодіях поколінь. Але, основними, наріжними щодо розгортання ситуацій непорозумінь, були визначені вибудовані соціокультурні порядки, усвідомлені еспектації і артефакти поколінь. Тобто, латентна неконгруентність акторів один одному чи контексту часопростору набувала розкриття у міжпоколінних конфліктах і залишалась такою на всіх фазах процесу балансування: 1) культурних розривів, 2) невідповідності очікувань, 3) відмінностей у баченнях щодо нормування і правил існування у суспільстві; 4) потенціалів і можливостей поколінь; 5) утворених смислів, інтенції, досвідів; 6) незадоволення соціальними статусами і положенням у суспільстві; 7) адаптивних можливостей (відносно віку); 8) оновлення комунікативних каналів зв'язку; 9) проявів поколінної єдності акторів у соціальних відносинах.

І, на *п'ятому кроці*, були виокремлені *фактори, що стримують* виникнення нових конфліктних хвиль. Якщо активізаторами розгортання фаз конфліктів були зазначені неконгруентність акторів, їх диспозиції і сили, то інгібіторами змін соціальної реальності виступили, по-перше, державні стратегії щодо збереження соціокультурних традицій та утримання Молоді у культурних системах минулого; запобігання формуванню процесів культурних розривів міжпоколінного простору. По-друге, системний розподіл соціальних ролей і статусів відповідно не запитів часу, але вікової градації та внутрішнього вікового розшарування населення. По-третє, утримання поколінних сил (інституцій, еспектацій, субкультур) в рамках традицій, що здійснювало щеплення щодо можливих хвилеподібних вибухів культурного поколінного дисбалансу і кардинальних історичних змін. Тобто соціокультурні хвилі соціально-психологічних змін у суспільстві будуть замкнуті *агрегаторами* (накопичувачами) – межами нормування культурних рухів, а *інгібітором* (що зупиняє) розгортання хвилі культурного дисбалансу стане соціокультурна стабільність вимірів.

Таким чином, можемо зробити наступні висновки, що здійснений огляд соціально-психологічних *сил* поколінь (соціокультурних порядків, еспектацій, культурних артефактів) дав змогу наголосити про існування соціальних *чинників* конфліктного балансування – проявлених чи не проявлених, але реальних у соціально-психологічному просторі. В якому, соціокультурні виміри стають рушієм вибудовування стратегій конструювання реальності відповідно рамок (1) соціально-психологічних особливостей сил акторів (представлених вище), (2) часу, та (3) простору. Щодо *часу* і *простору*, то соціальна реальність у поколінному просторі була інтерпретована як така, що, з одного боку, утворює можливості

реалізації потенціалів відповідно диспозицій і сил акторів балансування, з іншого, вимагає прояву і використання поколінних сил у вирішенні історичних завдань.

Проаналізовані аспекти поколінної реальності стали підставами формулювання передумов конфліктної взаємодії у (1) особливостях соціокультурних вимірів поколінного утворення і відповідних фігуративних змінах зв'язків акторів – процесах оновлення правил відносин та осучаснення норм міжпоколінних взаємодій (*соціокультурних порядках*); (2) імплікації культурно-історичних реалій безлічі поколінь минулого, віддзеркалених у соціальних відносинах і культурних вимірах сучасного (*культурних артефактах поколінь*); (3) соціокультурних формах проявів суспільного позиціонування різних поколінь, які мають різні історії життєвого досвіду і, відповідно, відмінні соціальні очікування, але у континуумі історичних ситуацій знаходяться у взаємодіях (*еспектаціях поколінь*).

Виокремленні принципи застосування поколінних проявів у конфліктних взаємодіях дали змогу говорити, по-перше, що міжпоколінні взаємодії можуть бути означені сукупністю змінних, спрямованих на досягнення соціокультурної рівноваги, короткотривалої, але необхідної у становленні акторам. По-друге, *поколінні конфлікти*, як показники існування дисбалансів, стають індикаторами існування підстав зміни "розподілу" ролей у комунікативних композиціях. По-третє, *соціокультурний баланс* є ознакою системної *врівноваженості сил* взаємодіючих акторів, а *соціокультурний дисбаланс* – підвалиною поколінного перерозподілу сил, що відбувається, з одного боку за дієвими в історичних умовах сценаріями, з другого, як історична вимога перепису текстів умовних стандартів, шаблонів поколінних взаємодій.

Виокремленні *тригери* поколінних соціокультурних дисбалансів підтвердили думку, про те, що різновікові актори є невід'ємними частками соціально-психологічного простору, а причини і умови лише виступають механізмами запуску / стабілізації / руйнування процесів історично необхідних соціокультурних змін, підготовлених науково-технічним прогресом і трансформацією суспільної свідомості. Процесів, в яких, відповідно, наслідками змін уявної картини світу живих поколінь стануть зміни соціальної реальності, а (1) латентна *неконгруентність* акторів, (2) *воля* (як диспозиція) щодо самореалізації у історичних ситуаціях і (3) *сили* (комплекс проявів) виконують функцію тригера конфліктних взаємодій кожної *хвилі* історичного оновлення соціокультурного вектору суспільства.

Перспективами подальших розвідок у напрямі соціокультурного балансування у взаємодіях *поколінь* є побудовування хвильової психологічної теорії взаємодії поколінь як системного знання щодо сутності і закономірностей формування соціокультурних хвиль поколінь, особливостей їх впливів на перебіг культурних комунікацій і конструювання поколінних взаємодій.

Література

1. Резник Ю. М. (2008). Социокультурный подход как методология исследований Вопросы социальной теории. 2008. Том II. Вып. 1(2)
2. Giddens E. (1989). Sociology. Oxford,. P. 381., по статье К.Ю. Михалева, Н.Л. Полякова Концепция социального института в социологической теории. Вестн. Моск. ун-та. сер. 18. Социология и политология. 2012. No 2
3. Гидденс Э. (1994). Социология. Классики социологии. Социол. исслед., № 2. С. 129-138. Взято из http://ecsocman.hse.ru/data/540/189/1217/020_Giddens.pdf
4. Парсонс Т. (2008). Социальные системы Вопросы социальной теории. Том II. Вып. 1(2). С. 38–71.
5. Mannheim K. (1927) El problema de las generaciones. Monografico sobre Karl Mannheim URL. Taken from http://www.reis.cis.es/REIS/PDF/REIS_062_12.pdf
6. Ортега-и-Гассет Хосе (1997). Избранные труды . М. : Издательство «Весь Мир». 704с. Вокруг галилея (схема кризисов). Лекция третья. Идея поколения. стр. 252 ("Вокруг Галилея" 1933)
7. Eisenstadt. S.N. (1956). From Generation to Generation: Age Groups and Social Structure - Glencoe, Illinois: Free Press, - P.24.

8. Мид М. (1970). Культура и преемственность. Исследование конфликта между поколениями" (Culture and Commitment. A Study of the Generation Gap. Doubleday. N. Y.), Библиотека Виртуальной Пустыни. Взято из <http://www.uic.unn.ru/pustyn/lib/mid.ru.html>
9. Мид М. (1983). Культура и мир детства. М., URL. Взято из <http://www.bibliofond.ru/view.aspx?id=78209>
10. Toynbee A.J. (1947). The Prospects of Western Civilization. New York,
11. Toynbee A.J. (1946). Nationality and War. London - Toronto, Study of History / Abridgement by D. Somervell, London, New York, Toronto, 1915.
12. Сорокин П. А. (1992). Человек. Цивилизация. Общество. М.: Политиздат, 543 с. Взято из <http://www.socd.univ.kiev.ua/sites/default/files/library/elclosed/sorokin.pdf>
13. Мид М. (1970). Культура и преемственность. Исследование конфликта между поколениями" (Culture and Commitment. A Study of the Generation Gap. Doubleday. N. Y.), Библиотека Виртуальной Пустыни. Взято из <http://www.uic.unn.ru/pustyn/lib/mid.ru.html>
14. Малиновский Б. (2005). Научная теория культуры. 2-е изд., испр. М. : ОГИ, 184 с. (Нация и культура: Научное наследие: Антропология).
15. Малиновский Б. (2015). «Избранное: Динамика культуры»: Центр гуманитарных A. R. Radcliffe-Brown, 1940, 1951
16. Radcliffe-Brown A. R. (1940). On Social Structure. Journal of the Royal Anthropological Institute of Great Britain and Ireland 70(1): 3.
17. Radcliffe-Brown A. R. (1951). The Comparative Method in Social Anthropology. Journal of the Royal Anthropological Institute of Great Britain and Ireland 81(1/2): 15–22
18. Тириакийн, Э. А. (1999) Питирим Сорокин мой учитель и пророк современности // Журнал социологии и социальной антропологии. - № 1. - Т. 2.
19. Краткий психологический словарь (1985). Сост. Л. А. Карпенко; Под общ. ред. А. В. Петровского, М. Г. Ярошевского.- М.: Политиздат, - 431 с.
20. Rummel R. J. (1975). Understanding conflict and war: Vol. 2: The conflict helix Chapter 26 Conflict. Taken from <https://www.hawaii.edu/powerkills/TCH.CHAP26.HTM>
21. Rummel R. J. (1975). Understanding conflict and war Vol. 1 Chapter 18. Social Behavior. The Dynamic Psychological Field Beverly Hills, California: Sage Publications. Taken from https://www.hawaii.edu/powerkills/DPF.CHAP18.HTM#*

References

1. Reznik Yu. M. (2008). Sotsiokulturnyy podkhod kak metodologiya issledovaniy. [Sociocultural approach as a research methodology] Voprosy sotsialnoy teorii. 2008. Tom II. Vyp. 1(2)
2. Giddens E. (1989). Sociology. Oxford,. P. 381., po statye K.Yu. Mikhaleva. N.L. Polyakova Kontseptsiya sotsialnogo instituta v sotsiologicheskoy teorii. [The concept of a social institution in sociological theory] Vestn. Mosk. un-ta. ser. 18. Sotsiologiya i politologiya. 2012. No 2
3. Giddens E. (1994). Sotsiologiya. [Sociology] Klassiki sotsiologii. Sotsiol. issled.. № 2. S. 129-138. Taken from http://ecsocman.hse.ru/data/540/189/1217/020_Giddens.pdf
4. Parsons T. (2008). Sotsialnyye sistemy [Social systems] Voprosy sotsialnoy teorii. Tom II. Vyp. 1(2). S. 38–71
5. Mannheim K. (1927) El problema de las generaciones. Monografico sobre Karl Mannheim URL. Taken from http://www.reis.cis.es/REIS/PDF/REIS_062_12.pdf
6. Ortega-i-Gasset Khose (1997). Izbrannyye trudy [Selected Works]. М. : Izdatelstvo «Ves Mir»—704s. Vokrug galileya (skhema krizisov). Lektsiya tretia. Ideya pokoleniya. str. 252 ("Vokrug Galileya" 1933)
7. Eisenstadt. S.N. (1956). From Generation to Generation: Age Groups and Social Structure - Glencoe, Illinois: Free Press, - P.24.
8. Mid M. (1970). Kultura i preymstvennost. Issledovaniye konflikta mezhdu pokoleniyami [Culture and continuity. Intergenerational conflict study] (Culture and Commitment. A Study of the Generation Gap. Doubleday. N. Y.), Biblioteka Virtualnoy Pustyni. Taken from <http://www.uic.unn.ru/pustyn/lib/mid.ru.html>
9. Mid M. (1983). Kultura i mir detstva [Culture and the world of childhood]. М.. URL. Taken from <http://www.bibliofond.ru/view.aspx?id=78209> A. J. Toynbee, 1946, 1947, 1995

10. Toynbee A.J. (1947). The Prospects of Western Civilization. New York,
11. Toynbee A.J. (1946). Nationality and War. London - Toronto, Study of History / Abridgement by D. Somervell, London, New York, Toronto, 1915.
12. Sorokin P. A. (1992). Chelovek. Tsivilizatsiya. Obshchestvo [Man. Civilization. Society]. M.: Politizdat. 543 s. Taken from <http://www.socd.univ.kiev.ua/sites/default/files/library/elclosed/sorokin.pdf>
13. Mid M. (1970). Kultura i preymstvennost. Issledovaniye konflikta mezhdu pokoleniyami [Culture and continuity. Intergenerational conflict study] (Culture and Commitment. A Study of the Generation Gap. Doubleday. N. Y.), Biblioteka Virtualnoy Pustyni. Taken from <http://www.uic.unn.ru/pustyn/lib/mid.ru.html>
14. Malinovskiy B. (2005). Nauchnaya teoriya kultury [Scientific Theory of Culture]. 2-e izd.. ispr. M. : OGI. 184 s. (Natsiya i kultura: Nauchnoye naslediyе: Antropologiya).
15. Malinovskiy B. (2015). Izbrannoye: Dinamika kultury [Selected: Culture Dynamics]. Tsentr gumanitarnykh A. R. Radcliffe-Brown. 1940. 1951
16. Radcliffe-Brown A. R. (1940). On Social Structure. Journal of the Royal Anthropological Institute of Great Britain and Ireland 70(1): 3.
17. Radcliffe-Brown A. R. (1951). The Comparative Method in Social Anthropology. Journal of the Royal Anthropological Institute of Great Britain and Ireland 81(1/2): 15–22
18. Tiriakian. E. A. (1999) Pitirim Sorokin moy uchitel i prorok sovremennosti [Pitirim Sorokin is my teacher and prophet of our time] // Zhurnal sotsiologii i sotsialnoy antropologii. - № 1. - T. 2.
19. Kratkiy psikhologicheskiy slovar [Brief Psychological Dictionary] (1985). Sost. L. A. Karpenko; Pod obshch. red. A. V. Petrovskogo. M. G. Yaroshevskogo.- M.: Politizdat. - 431 s.
20. Rummel R. J. (1975). Understanding conflict and war: Vol. 2: The conflict helix Chapter 26 Conflict. Taken from <https://www.hawaii.edu/powerkills/TCH.CHAP26.HTM>
21. Rummel R. J. (1975). Understanding conflict and war Vol. 1 Chapter 18. Social Behavior. The Dynamic Psychological Field Beverly Hills, California: Sage Publications. Taken from <https://www.hawaii.edu/powerkills/DPF.CHAP18.HTM>